Advies 782

maandag 2 november 2026
Frank Judo
Bestuurder deontologie, tucht en regulering

/ Beroepsgeheim
/ Softwareleveranciers
/ Contractuele vertrouwelijkheid
/ Persoonsgegevens
/ Artificiële intelligentie

Het beroepsgeheim van de advocaat en de contractuele vertrouwelijkheidsverplichting van een softwareleverancier verschillen in aard en draagwijdte. Het verstrijken van een geheimhoudingsbeding doet de bescherming van persoonsgegevens krachtens de AVG niet vervallen. Die bescherming omvat evenwel niet alle informatie die onder het beroepsgeheim valt. Een afzonderlijke en voldoende ruime geheimhoudingsclausule blijft daarom noodzakelijk. Een in de tijd beperkt beding biedt op zichzelf geen afdoende waarborg voor de blijvende bescherming van vertrouwelijke dossierinformatie die geen persoonsgegeven is.

1 / Vraag

De vraag rijst of een in de tijd beperkte vertrouwelijkheidsverplichting van een softwareleverancier de naleving van het beroepsgeheim door de advocaat in het gedrang brengt. Ook moet worden nagegaan welke bescherming na het verstrijken van die verplichting blijft bestaan, in het bijzonder wanneer de leverancier dossiergegevens voor AI-training zou willen gebruiken.

2 / Advies

2.1. Beroepsgeheim en contractuele vertrouwelijkheid

Er is een wezenlijk verschil tussen het beroepsgeheim en de vertrouwelijkheidsverplichting.

- Het beroepsgeheim van de advocaat

Het beroepsgeheim van de advocaat is een beginsel van openbare orde, verankerd in de Codex Deontologie voor Advocaten en in artikel 352 van het nieuwe Strafwetboek.

Artikel 352 van het nieuwe Strafwetboek luidt:

> "Schending van het beroepsgeheim is het opzettelijk door een persoon die uit hoofde van zijn staat of beroep kennis draagt van geheimen die hem zijn toevertrouwd, bekend maken van deze geheimen buiten het geval dat hij geroepen wordt om in rechte of voor een parlementaire onderzoekscommissie getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hem verplicht of toelaat die geheimen bekend te maken.

Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2."

Het beroepsgeheim is niet in de tijd beperkt. Het blijft gelden na de beëindiging van het mandaat, na het overlijden van de cliënt en na de stopzetting van de beroepsuitoefening door de advocaat.

Het geldt tegenover iedereen en omvat alle vertrouwelijke informatie die de advocaat in zijn hoedanigheid van advocaat verneemt of vaststelt.

De wijze waarop de advocaat van die informatie kennis krijgt, is niet bepalend. Zowel mondelinge en schriftelijke mededelingen, als beeldmateriaal kunnen onder het beroepsgeheim vallen.

- De contractuele vertrouwelijkheidsverplichting

Een contractuele vertrouwelijkheidsverplichting daarentegen is privaatrechtelijk van aard. Zij bindt in beginsel alleen de contractspartijen en wordt vaak in de tijd beperkt.

Uit het einde van de overeenkomst volgt evenwel niet noodzakelijk dat de betrokken gegevens niet langer beschermd zijn.

De overeenkomst kan bepalen dat de geheimhoudingsverplichting gedurende een bepaalde termijn na haar beëindiging blijft gelden. De voorliggende vraag betreft bedingen met een beperkte geldingsduur van bijvoorbeeld zes maanden tot twee jaar.

Daarnaast bieden de **Algemene Verordening Gegevensbescherming** van 27 april 2016 (AVG) en de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, de Belgische uitvoeringswet bij de AVG, een wettelijke bescherming van persoonsgegevens.

Die bescherming berust niet op het beroepsgeheim van de advocaat. Zij richt zich tot de verwerkingsverantwoordelijken, de verwerkers en hun medewerkers en aangestelden.

De gegevensbeschermingsregels beogen de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van hun persoonsgegevens. De vertrouwelijkheidsverplichtingen die op grond van de wet, het statuut of een overeenkomst gelden voor personen die toegang hebben tot die gegevens, houden niet zonder meer op bij de beëindiging van hun functie of toegang.

Dit betekent niet dat de gegevens onbeperkt mogen worden bewaard. Ook de vernietiging of archivering ervan doet niets af aan het ongeoorloofde karakter van een eerdere bekendmaking.

2.2. De verhouding tussen de advocaat en de softwareleverancier

Een softwareleverancier die voor een advocatenkantoor persoonsgegevens beheert of verwerkt, moet de toepasselijke bepalingen van de AVG naleven.

De verhouding tussen de advocaat en de softwareleverancier is vanuit AVG-perspectief in beginsel die tussen een verwerkingsverantwoordelijke en een verwerker. De advocaat bepaalt het doel en de middelen van de verwerking van persoonsgegevens in zijn dossiers. De leverancier verwerkt die gegevens ten behoeve van de advocaat en mag daarbij slechts handelen overeenkomstig diens instructies en binnen het kader van de verwerkersovereenkomst.

De verwerkersovereenkomst moet regelen wat **na de beëindiging van de dienstverlening** met de persoonsgegevens gebeurt. Artikel 28 AVG voorziet in beginsel in de verwijdering ervan of in de

teruggave aan de verwerkingsverantwoordelijke, hier de advocaat. Alleen wanneer het Unierecht of het lidstatelijke recht verdere bewaring verplicht, kan daarvan worden afgeweken.

Het verstrijken van een contractuele vertrouwelijkheidsclausule of een afzonderlijke geheimhoudingsovereenkomst (NDA) geeft de leverancier dus geen vrije beschikking over de persoonsgegevens. De AVG blijft onafhankelijk van die overeenkomst van toepassing zolang de leverancier persoonsgegevens verwerkt of daarover beschikt.

De AVG beschermt evenwel **uitsluitend persoonsgegevens** en dekt niet alle informatie die onder het beroepsgeheim valt. Advocaatdossiers bevatten ook juridische analyses, processtrategieën, vertrouwelijke communicatie, stukken, ontwerpen en notities die niet steeds als persoonsgegevens kwalificeren, maar wel onder het beroepsgeheim kunnen vallen. Een afzonderlijke en voldoende ruime contractuele geheimhoudingsclausule blijft daarom noodzakelijk.

Een dergelijke clausule maakt het mogelijk om de leverancier contractuele verplichtingen op te leggen, maar biedt niet noodzakelijk een bescherming die gelijkwaardig is aan het beroepsgeheim. Een louter contractueel beding heeft tegenover derden of overheden niet dezelfde draagwijdte. Dat onderscheid is onder meer relevant bij beslag of bij een opvraging van informatie door een overheid.

In het bijzonder verdient de beperkte geldingsduur van klassieke geheimhoudingsbedingen aandacht: zij sluit niet aan bij de onbepaalde duur van het beroepsgeheim van de advocaat.

2.3. Gebruik van dossiergegevens voor AI-training

Wanneer een softwareleverancier persoonsgegevens uit advocatendossiers voor de training van een AI-model wil gebruiken, vormt dit vanuit AVG-perspectief een “verwerking voor een nieuw doel”.

Indien de leverancier dat doel zelf bepaalt, treedt hij niet langer louter als verwerker op, maar als verwerkingsverantwoordelijke. Voor die verwerking is een eigen rechtsgrond overeenkomstig artikel 6 AVG vereist.

Artikel 6 AVG onderscheidt zes mogelijke rechtsgronden voor de verwerking van persoonsgegevens:

- toestemming van de betrokkene voor één of meer specifieke doeleinden (artikel 6, lid 1, a), AVG);
- noodzakelijkheid voor de uitvoering van een overeenkomst waarbij de betrokkene partij is, of voor op diens verzoek genomen precontractuele maatregelen (artikel 6, lid 1, b), AVG);
- noodzakelijkheid om te voldoen aan een wettelijke verplichting van de verwerkingsverantwoordelijke (artikel 6, lid 1, c), AVG);
- noodzakelijkheid ter bescherming van de vitale belangen van de betrokkene of van een andere natuurlijke persoon (artikel 6, lid 1, d), AVG);
- noodzakelijkheid voor een taak van algemeen belang of de uitoefening van opgedragen openbaar gezag (artikel 6, lid 1, e), AVG);
- noodzakelijkheid voor de behartiging van gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of een derde, tenzij de belangen of fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkene zwaarder wegen, met bijzondere aandacht voor kinderen. Deze rechtsgrond geldt niet voor overheidsinstanties bij de uitvoering van hun taken (artikel 6, lid 1, f), AVG).

Geen van die rechtsgronden biedt in deze context een vanzelfsprekende oplossing. Toestemming van de advocaat volstaat niet als toestemming van de betrokken personen in de dossiers vereist is. Ook de uitvoering van een overeenkomst, het voldoen aan een wettelijke verplichting, de bescherming van vitale belangen of de vervulling van een taak van algemeen belang bieden geen evidente grondslag voor dergelijk gebruik.

Een eventueel beroep op **het gerechtvaardigd belang** vereist een strikte drieledige toets. Er moet een rechtmatig belang bestaan, de verwerking moet noodzakelijk zijn om dat belang te behartigen en de belangen, rechten en vrijheden van de betrokkenen mogen niet zwaarder wegen.

Voor advocatendossiers vormt vooral die belangenafweging een belangrijk obstakel. Zij bevatten vaak gevoelige informatie, bijzondere categorieën van persoonsgegevens, strafrechtelijke en financiële gegevens, processtukken en vertrouwelijke communicatie.

De toepasselijke AVG-toets blijft dezelfde, maar de context van het beroepsgeheim weegt zwaar in de beoordeling. De gerechtvaardigde verwachtingen van cliënten, de vertrouwensrelatie met hun advocaat en de mogelijke gevolgen van het gebruik van dossiergegevens voor AI-training maken het bijzonder moeilijk om dergelijk gebruik voor commerciële of ontwikkelingsdoeleinden te verantwoorden.

Het gebruik van gegevens die vooraf volledig en onomkeerbaar zijn geanonimiseerd, valt in beginsel buiten het toepassingsgebied van de AVG. Bij omvangrijke juridische dossiers is een toereikende en onomkeerbare anonimisering evenwel complex en vaak moeilijk te garanderen. Voor een verwerking van persoonsgegevens gelden bovendien de informatieverplichtingen van de artikelen 13 en 14 AVG. In voorkomend geval beschikken de betrokkenen ook over het recht van bezwaar van artikel 21 AVG.

Een heimelijk gebruik van persoonsgegevens uit advocatendossiers voor AI-training is in dat licht in beginsel uitgesloten.

2.4. Besluit

Uit het voorgaande kunnen twee vaststellingen worden afgeleid:

- het verstrijken van een contractuele geheimhoudingsverplichting doet de bescherming van persoonsgegevens krachtens de AVG niet vervallen zolang de leverancier die gegevens verwerkt;
- de AVG stelt voorwaarden aan het gebruik van persoonsgegevens voor AI-training en verzet zich in beginsel tegen een heimelijk gebruik van die gegevens.

De advocaat kan voor de bescherming van zijn beroepsgeheim evenwel niet uitsluitend steunen op de AVG of op een in de tijd beperkt geheimhoudingsbeding. Niet alle vertrouwelijke dossierinformatie is immers een persoonsgegeven. Een afzonderlijke en voldoende ruime contractuele geheimhoudingsverplichting blijft noodzakelijk. Bij de beoordeling daarvan moet de advocaat rekening houden met de onbepaalde duur van zijn beroepsgeheim. Het voortbestaan van de AVG-bescherming volstaat op zichzelf niet om te besluiten dat ook vertrouwelijke informatie die geen persoonsgegeven is, na het verstrijken van het beding afdoende beschermd blijft.